شناسایی خواص مودال بهمنظور پایش سلامت پل.ها در حوزه زمان بر اساس روش ردگیری پیچیدگی

پوریا طالب صفا، دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه سمنان امید رضایی فر^{*}، دانشیار، دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه سمنان حسین نادرپور، دانشیار، دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه سمنان

Email: orezayfar@semnan.ac.ir

دریافت: ۱۳۹۹/۰٦/۳۱ – یذیر ش: ۱٤۰۰/۰۳/۱۷

چکیدہ

امروزه، نگهداری و پایش سلامت سازه ها و زیرساخت های کشور از اهمیت بسیار زیادی در بین مهندسین بر خوردار است. برای برداشت پاسخهای پل از حسگرهای (شتاب سنجهای) نصب شده روی سازه پل استفاده می شود و حتی در تحقیقات اخیر این حسگرها روی شاسی خودروهای عبوری از روی پل نیز نصب شده اند که پاسخ سازه را برداشت می کنند. از این رو، روشی نیاز است که بتوان بر اساس آن خواص دینامیک (فرکانس، نسبتهای میرایی و شکل مود) را بر اساس همان خروجی شناسایی و اندازه گیری نمود. در نتیجه، از روش آنالیز مودال عملیاتی (مبتنی بر فقط خروجی) استفاده می شود. در این مقاله، روش جدیدی بهنام ردگیری پیچیدگی (CP) برای اندازه گیری و جداسازی خواص دینامیک در حوزه زمان بر اساس الگوریتم جداسازی کور منابع مورد بررسی قرار می گیرد. روش ردگیری پیچیدگی به عنوان روشی شناخته شده است که قادر به بازیابی منابع مخفی (پاسخهای مستقل هر درجه آزادی) است و همچنین ماتریس اختلاط منابع تنها با استفاده از خروجی مختلط برداشت شده را میسر میکند. اندازه گیری ها در شرایط مختلف از جمله سیستم جرم- فنر ۳ درجه آزاد با میراییهای مختلف، در حضور نویز اعمال شده به روش نویز سفید گوسی، در شرایط میرایی غیرقطری، مودهای نزدیک به هم و در نهایت سیستم جرم- فنر با ۲ درحه شده به روش نویز سفید گوسی، در شرایط میرایی غیرقطری، مودهای نزدیک به هم و در نهایت سیستم جرم در با ۲ درحه آزادی انجام گرفته است. مقایسه نتایج به دست آمده از روش CP در همه شرایط با روش آنالیز مودان نشان می دهد که این روش با قدرت و خطای کمتر از ۳ درصد و در اکثر موارد با خطای ۲ درصد، خواص مودال را شناسایی، اندازه گیری و استخراج میکند.

واژههای کلیدی: آنالیز مودال، جداسازی کور منابع، ردگیری پیچیدگی، ماتریس اختلاط، پاسخ سازه

۱. مقدمه

در یک دهه گذشته، آنالیز مودال بیشترین توجه را در بین سایر روشهای شناسایی خطی سیستم به خود جلب کرده است. اساسیترین اهمیت شناسایی مودال این است که با استفاده از آن میتوان مشخصات دینامیک سیستم (فرکانس طبیعی، نسبتهای میرایی، شکل مودها) را از یک سیستم خطی استخراج نمود که کاربردهای فراوان و متنوعی در دینامیک سازهای پل نظیر تشخیص خرابی^۱ (ملک جعفریان و همکاران، ۲۰۱۹؛ یانگ و یانگ، سازی سازه^۳ (موترشید و همکاران, ۲۰۱۱؛ رن و چن، سازی سازه^۳ (موترشید و همکاران, ۲۰۱۱؛ رن و چن، ۲۰۱۰) و مهندسی زلزله (جاوهاری و همکاران، ۲۰۲۰)

روش های سنتی آنالیز مودال عموماً با گردآوری داده-ها به شناسایی سیستم می پرداختند که بر اساس روابط بین ورودی و خروجی بودند. یک آزمایش ایدهال، نیازمند شرایطی است که بتوان تحریک سازه را کنترل و اندازه-گیری کرد (چن و همکاران، ۲۰۱۱) که برای سازههای عمرانی با مقیاس بزرگ مانند پلها، ساختمانها و سدها، کاری کاملاً سخت و پرهزینه است و اعمال تحریک کنترل شده به سیستم بدون دخالت شرایط محیطی نظیر باد و نیروی خاک و حرکت لرزهای تقریباً کاری غیرممکن است. روش های بر اساس فقط خروجی و یا شناسایی عملیاتی مودال، زمانی که پاسخهای سازه در دسترس باشد مورد استفاده قرار می گیرند (برینکر و کرکگارد, ۲۰۱۰؛ ریندرز، ۲۰۱۲).

الگوریتمهای مختلفی فقط بر اساس خروجی وجود دارند مانند روش حوزه زمانی ابراهیم^³ (ITD)، الگوریتم درک سیستم ویژه[°] (ERA)، تکنیک تحریک طبیعی^T (NExT)، شناسایی تصادفی زیرفضا^v (SSI) و تجزیه

- ⁴- Ibrahim Time-Domain (ITD)
- ⁵- Eigensystem Realization Algorithm (ERA)
- ⁶- Natural Excitation Technique (NExT)

دامنه فرکانسی^۸ (FFD) و روشهای گستردهای توسط مهندسین در زمینههای مکانیکی، زیرساختهای عمرانی و زلزله ارائه شده است.

اخیراً پردازش سیگنال، به خصوص روش های شناسایی مودال، به صورت گسترده مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته است. از این رو، برای حل این مسائل (فقط خروجی) چون اطلاعاتی از ورودی به سیستم در دسترس نیست از روش های جداسازی کور منابع (BSS)^۹ استفاده می شود. جداسازی کور منابع توانایی زیادی را به عنوان ابزاری جدید برای پردازش سیگنال بدون نظارت نشان داده است (سادهو و همکاران, ۲۰۱۷) و به دینامیک سازه ها معرفی شده است (آنتونی، ۲۰۰۵). اساساً، سیگنال ها و فاکتورهای اصلی، تنها با استفاده از مشاهدات ادغام شده، است که برای انجام شناسایی مودال بر اساس فقط خروجی مناسب است.

جداسازی کور منابع، یکی از تکنیکهای جدید پردازش اطلاعات است که هدف آن جداسازی تعدادی منبع سیگنال، تنها با مشاهدهی نمونههایی از مخلوط آنها است. جداسازی کور منابع به بازیابی مجموعهای از منابع مستقل از هم گفته می شود که به وسیله یک سیستم ترکیب ناشناخته با یکدیگر آمیخته شدهاند و جداسازی باید تنها بر پایه مشاهده سیگنالهای ترکیبی صورت گیرد. دو روش کلی جداسازی کور منابع، تحلیل مؤلفههای مستقل '((ICA) (هیوارینن, ۲۰۰۱) و شناسایی کور مرتبه دوم '' (SOBI) (بلوچرانی و همکاران, ۱۹۹۷)، با موفقیت برای انجام آنالیز مودال، فقط بر اساس خروجی، اعمال شدهاند، جایی که پاسخهای مودال به عنوان منابع هدف به روش SSB استخراج می شوند (آنتونی و چائوهان, به روش SSB استخراج می شوند (آنتونی و چائوهان,

- ⁷- Stochastic Subspace Identification (SSI)
- ⁸- Frequency Domain Decomposition (FDD)

- ¹⁰- Independent Component Analysis
- ¹¹- Second-Order Blind Identification

¹- Damage Detection

²- Structural Control

³- Model Updating

⁹- Blind Source Separation

وابسته به یارامترهای معمولی، روش های مبتنی بر BSS غیریارامتری با پیادهسازیهای ساده و کارآمد می باشند. با این حال، چندین موضوع در مورد روشهای BSS قابل توجه است. به عنوان مثال، روش ICA محدود به سازه-های نامیرا و یا با میرایی بسیار کم است (کرشن و همکاران، ۲۰۰۷؛ یانگ و ناگاراجیاه, ۲۰۱٤). در این تکنیک، سیگنالهای دریافت شده از چندین گیرنده که اطلاعات کافی در مورد آنها در دسترس نیست را با تکیه بر فرض های ضعیفی مانند استقلال آماری منابع اولیه منجر به تکنیک تجزیه به مؤلفههای مستقل (ICA) می شود، بازیابی می کند. معیاری که برای اندازه گیری مستقل ICA به کاربرده شده، معیار اطلاعات متقابل است. روشهای SOBI منبع را به نحوی ایستا و ساکن فرض میکند و در مودهای با فاصله کم و همچنین در مواردی که ماتریسهای میرایی غیرقطری است، بهمانند اکثر سازهها، در دینامیک سازه با مشکل روبرو می شود (آنتونی و چائوهان، ۲۰۱۳؛ هزرا و همکاران، ۲۰۰۹؛ مکنیل و زیمرمن، ۲۰۰۸؛ پونسلت و همکاران، ۲۰۰۷؛ ژو و چلىدز، ۲۰۰۷).

در این مقاله، از روش ردگیری پیچیدگی (CP) برای شناسایی مودال فقط براساس دادههای خروجی در حوزه زمان استفاده شده است. این الگوریتم می تواند به صورت

کورکورانه ماتریس مود و پاسخ مودال زمانی سازه را بهراحتی استخراج کند و در نتیجه بهراحتی میتوان پارامترهای مودال سیستم را تخمین زد. برای انجام شبیهسازیهای عددی، از دادههای پاسخ ارتعاش آزاد و ارتعاش تصادفی استفاده میشود. نتایج نشان میدهد که روش CP قادر است به طور دقیق و مؤثر اطلاعات مودال (فرکانس، شکل مودها و نسبت میرایی) را به طور مستقیم از پاسخهای اندازه گیری شده سیستم، حتی در مودهای با فاصله نزدیک و در مواردی با میرایی زیاد و همچنین در اندازه گیری کند.

۲. جداسازی کور منابع

مدل خطی لحظهای BSS به صورت زیر بیان می شود (هیوارینن و اوجا، ۲۰۰۰):

$$\begin{split} x(t) &= As(t) = \sum_{i=1}^{n} a_i s_i(t) \\ &\gtrsim X(t) = [x_1(t), \dots, x_m(t)]^T \quad \forall x(t) = [x_1(t), \dots, x_m(t)]^T \\ & \text{intermal of the states in the states in$$

باید توجه داشت در مواردی فرامعین، یا زمانی که n < m > n باشد، با استفاده از روش تحلیل مؤلفه های اصلی (PCA) ابعاد کاهش داده می شود و زمانی که n > mباشد بدین معنا است که تعداد حسگرهای در دسترس از تعداد منابع کمتر است و این شرایط قابل بررسی با این شیوه نیست. با داشتن (t) x تنها، حل ریاضی مسئله ممکن نخواهد بود. برای رفع این مشکل، اکثر روش های BSS این فرض را به کار می برند که منابع (t) s ازلحاظ آماری در هرلحظه از زمان t مستقل هستند. با کمال تعجب، همین فرض برای بازیافتن منابع و ماتریس اختلاط در اکثر کاربردهای عملی کافی است.

ICA به عنوان یک شیوه محبوب برای حل مسائل جداسازی کور منابع، با سیگنالها مانند متغیرهای تصادفی رفتار می کند. با بازیابی مؤلفه ها، منابع را تا جایی ممکن است غیرگوسی تخمین می زند تا سیگنال های موقتی سازه نادیده گرفته شوند و فقط اطلاعات (مرتبه بالاتر) توزیع آماری آن ها استفاده می شود. ICA ممکن است وقتی که منابع متشکل از ساختارهای زودگذر مهم باشند، در استخراچ مؤلفه ها شکست بخورد (استون و باشند، در استخراچ مؤلفه ها شکست بخورد (استون و دیگر، SOBI فقط از سیگنال های مرتبه دوم استفاده می کند و یک فرض از منابع ثابت و توزیع نویز شناخته شده را دارد که ممکن است مانع از توانایی آن در عمل شود (بلوچرانی و همکاران, ۱۹۹۷).

۲-۱. تئوری استون برای جداسازی کور منابع یک الگوریتم یادگیری جدید برای مسائل جداساز کور منابع، الگوریتم ردگیری پیچیدگی (تعقیب پیچیده') (CP) برای رفع نواقص روش ICA پیشنهاد شده است که مؤلفه های زمانی اصلی سازه مخفی شده در سیگنال ها را می یابد و حتی منابع گوسی را که ICA قادر به بازیابی آن نیست را بازیابی می کند. در این تحقیق، برای شناسایی مودال بر اساس خروجی در حوزه زمان از روش جدید

جداساز کور منبع (CP) استفاده می شود (شلنز و همكاران، ۲۰۱٤) كه قابليت استفاده براي شناسايي مودال در دینامیک سازهها با شرایط فوقالذکر را دارد. الگوريتم CP در واقع به دنبال ماتريس جداکننده W است که با اعمال آن بر ماتریس پاسخ مختلط، ماتریس y(t) بازيابي خواهد شد. $y_i(t) = w_i x$ $F(y_i) = \log \frac{v(y_i)}{u(y_i)} = \log \frac{\sum_{t=1}^{N} (\bar{y}_i(t) - y_i(t))^2}{\sum_{t=1}^{N} (\hat{y}_i(t) - y_i(t))^2}$ که $\widehat{y}_i(t)$ جمله تعیین کننده بلند و $\widehat{y}_i(t)$ جمله تعيين كننده كوتاه نام دارند، $\bar{y}_i(t) = \lambda_L \bar{y}_i(t-1) + (1)$ 0 $(-\lambda_L)y_i(t-1)$ $\leq \lambda_L \leq$ $\hat{y}_i(t) = \lambda_S \hat{y}_i(t-1) + (1-\lambda_S) y_i(t-1) +$ $0 \leq \lambda_s \leq 1$ 1) یارامتر λ توسط یارامتر h به صورت زیر تعریف مى شود: $\lambda = 2^{-1/h}$ که $h_{\rm S} = 1$ و $h_{\rm S} = 900000$ در نظر گرفته می شود

و همچنين $h_S \gg h_L$ است.

¹- Complexity pursuit

کلاسیک افزایشی قابل حل است که در ادامه به آن پرداخته میشود.

با توجه به رابطه (٦)، مشتق F با توجه به *W_i برابر* است با:

 $\nabla_{w_i} F = \frac{2w_i}{V_i} \bar{R} - \frac{2w_i}{U_i} \hat{R}$ با تعدیل مکرر W_i، مقدار حداکثر برای F پیدا مى شود. با استخراج مۇلفە $w_i(t) = w_i x$ با بیشترین پیش بینی زمانی، کمترین سیگنال مختلط است و با توجه به قضيه استون در مورد CP مقدار بهدست آمده ساده ترين منبع مخفى شده در ماتريس مختلط است. قضيه استون بیان میدارد که فقط سادهترین سیگنال را میتوان از پیش بینی زمانی با استفاده از روش گرادیان افزایشی به دست آورد. در نتیجه، منابع به ترتیب استخراج می شوند. بدینصورت که بعد از شناسایی منبع ساده اول، آن را با استفاده از روش 'GSD از ماتریس مختلط حذف می کنیم. بنابراین، دومین منبع ساده در واقع می شود سادهترین منبع باقیمانده در ماتریس مختلط و با استفاده از CP بهراحتی استخراج مىشود و همين طور تا بازيابي آخرين منبع ادامه پيدا خواهد كرد. استون، الگوريتم دقيق ترى را پيشنهاد میدهد که قادر است بهصورت دقیقتر و مؤثرتر منابع مخفی را به ترتیب استخراج کند که در زیر بیان شده است:

گرادیان F برابر صفر قرار داده میشود:

$$\overline{V}_{w_i}F = \frac{2w_i}{V_i}\overline{R} - \frac{2w_i}{U_i}\widehat{R} = 0$$

 $\rightarrow w_i\overline{R} = \frac{V_i}{U_i}\widehat{R}$
همان طور که مشخص است، مسئله بالا یک مسئله
 W_i معین تعمیم یافته ویژه است که برای حل و رسیدن به W_i
میتوان از بردار ویژه ماتریس $\widehat{R}^{-1}\widehat{R}$ با مقادیر ویژه
میتوان از بردار ویژه ماتریس آ \widehat{R} با مقادیر ویژه
 $\widehat{R}_i = \frac{V_i}{U_i}\widehat{R}$
به صورت زیر به دست آورد:
 $S(t) = Y(t) = Wx(t)$

که بردار ویژه ماتریس W با w_i به عنوان ردیف iام به عنوان ماتریس ترکیب کننده معرفی می شود که برای به دست آوردن ماتریس جداکننده کافی است آن ها را به صورت $^{-1}W = A$ به دست آورد و همچنین = (t)به صورت $[y_1(t), ..., y_n(t)]^T$ مؤلفه های برداری بازیابی شده ای هستند که باعث دستیابی به بردار منابع S(t) خواهد شد. این نکته قابل ذکر است که W (همچنین A) مقدار حقیقی هستند زیرا که \hat{R} و \overline{R} متقارن می باشند.

۲-۳. ردگیری پیچیدگی روی مختصات مودال برای یک سیستم ثابت خطی زمان، معادله حرکت مطابق زیر است:

$$M\ddot{x}(t) + C\dot{x}(t) + Kx(t) = f(t)$$

که M، C و X به ترتیب ماتریس ثابت جرم، ماتریس میرایی قطری و ماتریس سختی است و همچنین همگی دارای مقادیر حقیقی و معین هستند. = x(t) = x(t)ارت $x_1(t), \dots, x_m(t)$ نیز پاسخ سیستم (جابجایی) است که شامل بردارهای مجزا برای هر درجه آزادی است و f(t) بردار نیروهای خارجی است.

اگر (x(t) بهصورت ترکیب خطی پاسخ مودال نوشته شود:

$$x(t) = \Phi q(t) = \sum_{i=1}^{n} \varphi_i q_i(t)$$

 $\varphi_i \in \sum_{i=1}^{n} \varphi_i q_i(t)$ بوده و هر ستون آن $\varphi_i \in \mathbb{R}^{n \times n}$
 $\varphi_i \in \mathbb{R}^{n \times n}$ بوده و هر درجه آزادی را نمایش می دهد و
 \mathbb{R}^n شکل مود هر درجه آزادی را نمایش می دهد و
 $x(t) = [x_1(t), \dots, x_m(t)]^T$
 $[t_1(t), \dots, x_m(t)]^T$ است و برای به دست
 $q(t) = \phi^{-1}x(t)$ استفاده می شود:
 $q(t) = \phi^{-1}x(t)$ و (۱۲) استفاده می شود:
 $\Phi^T M \Phi \ddot{q}(t) + \Phi^T C \Phi \dot{q}(t) + \Phi^T K \Phi q(t) = \Phi^T f(t)$
 φ_i

$$M^* \ddot{q}(t) + C^* \dot{q}(t) + K^* q(t) = f^*(t)$$

¹- Gram–Schmidt de-correlation مهندسی زیر ساختهای حمل و نقل، سال هفتم، پیاپی بیست و هفتم ، پاییز ۱۴۰۰

که $K^* \circ C^* \circ K^*$ به ترتیب ماتریس تعمیم یافته، جرم فرکانس و نسبت میرایی از پاسخ مودال بازیابی شده و میرایی و سختی میباشد و یا بهعبارتدیگر ماتریس در حوزه زمان به ترتیب با استفاده از تبدیل فوریه ٔ و قطری مقدار حقیقی مودال جرم و میرایی و سختی است روش کاهش لگاریتمی^۳ محاسبه میشود. CP و دیگر و همچنین (f*(t) بردار نیروی مودال است. برای یک روشهای جداسازی کور منابع دقیقاً نمی توانند درجه و سیستم دارای n درجه آزادی که می توان آن ها را به n واریانس پاسخ مودال و شکل مودهای متناظر آنها را $q_i(t)$) درجه آزادی منفرد تقسیم نمود خواهیم داشت: (بازيابي كنند. اين ضعف بهراحتي قابل حل است. که i = 1, ..., n نشاندهنده هر مود است): بدین صورت که درجه مودها مطابق با مقدار فرکانس ها $m_i^* \ddot{q}_i(t) + c_i^* \dot{q}_i(t) + k_i^* q_i(t) = f_i^*(t)$ مى تواند مجدداً تنظيم شود. براى مثال، پاسخ مودال برای به دست آوردن نسبت میرایی و فرکانس بازیابی شده (همچنین بردار شکل مودی متناظر آن) با تشدید' از روابط زیر استفاده می شود: كوچكترين فركانس بهعنوان مود اول تشخيص داده $\xi_i = \frac{c_i^*}{2\sqrt{k_i^* m_i^*}}$ می شود. به همین شکل، برای مودهای بعدی ادامه پیدا $\overline{\omega_{i}} = \omega_{i} \sqrt{1 - \xi_{i}^{2}} = \sqrt{(1 - \xi_{i}^{2}) k_{i}^{*} / m_{i}^{*}}$ می کند. همچنین، فرکانس و نسبت میرایی وابسته به که w_i فرکانس طبیعی مود iام است. واريانس پاسخ مودال نيستند و فقط براي تشخيص راستا بنابراین، با توجه به روابط بیان شده فوق و با استفاده و جهات بردارهای شکل مود نیازمند جدا کردن از الگوریتم CP مبتنی بر پیش بینی موقت (زمانی)، پاسخ پاسخهای سیستم هستند. مودال در حوزه زمان (q(t)، که اجزای تشکیل دهنده حرکتی سیستم در ماتریس مختلط (x(t) هستند را ۳. مدلسازی عددی

ו. מנט שונט שננט

برای اعتبارسنجی روش شناسایی مودال CP از مدلسازی عددی جرم و فنر با ۳ درجه آزادی و ۱۲ درجه آزادی مطابق شکل ۲ استفاده شده است.

می توان به راحتی با استفاده از CP به دست آورد $ilde{q}(t) = s(t) = Wx(t)$ ماتریس مودهایی ارتعاشی نیز برابر است با: $ilde{\Phi} = W^{-1}$

شکل ۲. سیستم خطی جرم- فنر با ۳ درجه آزادی

 $h_{S} \gg h_{L}$ است (برای تمام مثالهای این تحقیق، این پارامترها ثابت و بدون تغییر در نظر گرفته می شوند). در ادامه، ماتریس کوواریانس ترم بلند و ترم کوتاه با استفاده از فیلتر کانولوشن سریع⁶ محاسبه می شود. سپس، تجزیه مقادیر از الگوریتم نیومارک - بتا^³ برای به دست آوردن پاسخهای تاریخچه زمانی سیستم با نرخ نمونهبرداری فرکانس ۱۰ هرتز استفاده می شود. در ادامه مراحل، روش CP روی پاسخهای سیستم به دست آمده برای شناسایی مودال به کار گرفته می شود. مقادیر $h_s = 1$ و $h_s = s$

1- Resonant frequency

²- Fourier transform

³- Logarithmic decrement

⁴- Newmark-Beta algorithm

⁵- Fast Convolution

ویژه روی ماتریس کوواریانس بهدستآمده برای رسیدن به ماتریس بردار ویژه بهعنوان ماتریس جداکننده انجام میگیرد.

ماتریس ارتعاش مودی توسط معادله (۲۰) و پاسخهای مودال در حوزه زمان از معادله (۱۹) بازیابی می شود. فرکانس و نسبت میرایی نیز به ترتیب از تبدیل فوریه و روش کاش لگاریتمی به دست می آید. همبستگی^۱ بین مود تخمین زده شده از روش CP ($\tilde{\phi}_i$) و مود به دست آمده از محاسبه عددی ϕ_i توسط روش MAC^۲

 $MAC(\tilde{\varphi}_{i}, \varphi_{i}) = \frac{(\tilde{\varphi}_{i}^{T} \cdot \varphi_{i})^{2}}{(\tilde{\varphi}_{i}^{T} \cdot \tilde{\varphi}_{i})((\tilde{\varphi}_{i}^{T} \cdot \varphi_{i})}$ که مقدار آن بین صفر تا ۱ متغیر است که مقدار صفر نشاندهنده بدون همبستگی و عدد ۱ بیانگر همبستگی عالی بین دو متغیر است. مقادیر زیر برای سیستم ۳ درجه آزادی جرم – فنر در نظر گرفته شده است:

 $M = \begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix} \qquad K = \begin{bmatrix} 3 & -1 & 0 \\ -1 & 3 & -1 \\ 0 & -1 & 3 \end{bmatrix} \qquad C$ $= \alpha M = \alpha \begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$ $m_{a} \qquad \alpha M = \alpha \begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$ $m_{a} \qquad \alpha M = \alpha \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$ $m_{a} \qquad \alpha M = \alpha \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$ $m_{a} \qquad \alpha M = \alpha \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$

نیز بهصورت ^T[0 1 0] = (0) *x* و ^T[1 0 0] = (0) *x* در نظر گرفته شده است.

در جدول ۱، مقایسهای بین فرکانسها و نسبتهای میرایی بهدست آمده از پاسخ آنالیز مودال و اعمال روش CP روی پاسخ نیومارک بتا صورت گرفته است. مشاهده می شود که روش CP با خطای کمتر از ۳ درصد در تمام مودها و میرایی های مختلف توانسته فرکانس و نسبتهای میرایی را با توجه به متغیر بودن ماتریس میرایی محاسبه کند.

جدول ۱. مقایسه فرکانس و نسبت میرایی بهدست آمده از پاسخ آنالیز مودال و اعمال روش CP روی پاسخ نیومارک– بتا در سیستم جرم– فنر با ۳ درجه آزادی

	سبت میرایی (٪)	3		فرکانس (Hz)			
٣	۲	١	٣	٢	Ŷ	مود	α
	-/4207	·/۵۶۵۷	-12920	·/1XYY	·/14·Y	دقيق (عددي)	
·/YYQ·	·/۴۳۷۵	-/۵۲۸۸	·/۲۹۳·	·/۱۸۳۱	./14.4	بەدىىت آمدە از CP	•/•1
1/۳۵۵۵	7/1784	۲/۸۲۸۶	·/۲980	·/1XTY	·/14·V	دقیق (عددی)	
1/2220	7/1847	T/984	·/۲9۳·	-/1821	./14.4	بەدىىت آمدە از CP	•/•6
۳/۲۵۳۱	۵/۲۲۸	9/YXX9	-12920	·/1877	·/14·V	دقیق (عددی)	
37/97 <i>5</i> 4	۵/۰۷۳۵	٧/١۴۵۶	./۲۹۳.	·/\X٣\	./14.4	بەدىىت آمدە از CP	•/•٦

مود اول فرکانس های غالب را جدا نمود. در شکل ٤ پاسخهای مودال بازیابی شده توسط روش CP در ارتعاش آزاد نشان داده شده است. همچنین، طیف چگالی قدرت^۳ آنها نیز رسم گردیده است (لازم به ذکر است همان طور که پیشتر بیان گردید، توالی استخراج پاسخ

در شکل ۲، پاسخهای سیستم بهدست آمده از روش نیومارک – بتا برای هر سه مود نشان داده شده است. همانطور که مشاهده میشود، در مود اول، طیف فرکانسی پاسخ سازه شامل سه فرکانس ادغام شده است که با اعمال روش جداساز کور منابع میتوان برای سه

²– Modal Assurance Criterion (MAC)

¹– Correlation

³- Power Spectral Density (PSD)

وجود دارد که با استفاده از آن میتوان بهراحتی نسبتهای میرایی سازه را محاسبه نمود (توجه شود که وقتی 0.01 < ۵ است روش ICA توانایی لازم را برای بازیابی منابع نخواهد داشت (کرشن و زیمرمن، ۲۰۰۷). مودال ممکن است نیاز به مرتبسازی داشته باشد که راهحل آن پیشتر ذکر گردیده است). همان طور که در شکل ٤ مشاهده می شود، روش CP به درستی و با دقت زیاد پاسخ مودال در هر مود را از پاسخ مختلط جدا کرده است. به طوری که در هر مود فقط یک فرکانس از سازه

مهندسی زیر ساختهای حمل و نقل، سال هفتم، پیاپی بیست و هفتم ، پاییز ۱۴۰۰

۳–۱. تأثیرات نویز در عملکرد روش CP برای نشان دادن قدرت بازیابی منابع درروش CP، نویزهایی به روش نویز سفید گوسی^۱ به پاسخ سیستم اعمال شد. بدین ترتیب با در نظر گرفتن نسبت سیگنال به نویز به ازای نمونهها درروش نویز سفید گوسی در ارتعاش آزاد روی ۳ درجه آزادی بخش پیش و همچنین

 $\alpha = 0.05$ بعد از اعمال روش CP روی پاسخهای سیستم در حضور نویز مشاهده می شود (جدول ۲) که با وجود نویز، این روش قادر بوده با تأثیر بسیار کم از نویز و با تخمین مناسب، همچنان منابع را بازیابی کند (در دیگر مقادیر α نیز مشاهده شد که این دقت همچنان با برجا بوده است).

جدول ۲. بهدست آوردن فرکانس و نسبت میرایی از اعمال روش CP روی پاسخ نیومارک– بتا در محیط نویزی (lpha=0.05)

نسبت میرایی (٪)			فرکانس (Hz)					
٣	۲	١	٣	۲		مود	a	
1/3000	۲/۱۷۸۳	٢/٨٢٨٦	•/۲۹۳٥	•/1877	•/\٤•٧	دقیق (عددی)	. /	
1/2.29	٢/١٦٢٤ ٢/٩٣٣٦		•/۲۹۳•	•/1٨٣١	•/\દ•દ	بهدست آمده از CP در حضور نویز	•/•0	

۳-۲. مودهای با فاصله نزدیک

در این بخش، مودهای نزدیک به هم در نظر گرفته شده است. منظور از مودهای نزدیک به هم همان نزدیک بودن فرکانس های سیستم به یکدیگر از لحاظ مقدار است. در این بخش، از مقادیر استفاده شده در پژوهش مکنیل و زیمرمن (۲۰۰۸) استفاده میگردد.

$$M = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix} \qquad K = \begin{bmatrix} 5 & -1 & 0 \\ -1 & 4 & -3 \\ 0 & -3 & 3.5 \end{bmatrix} \qquad C$$
$$= \alpha M = \alpha \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$$

تمام پارامترهای ثابت مانند قسمتهای قبل در نظر گرفته شده است. شرایط اولیه نیز بهصورت = (0)x $T[0\ 0\ 0] \ 0\ T[1\ 0\ 0] = (0) k \ cc$ نظر گرفته شده است. نتایج بهدست آمده در جدول ۳ نشان از دقت زیاد روش CP، حتی در مودهای با فاصله کم، دارد. بهطوری که مقدار خطای اندازه گیری شده در حدود کمتر از ۳ درصد بوده است.

> ا- White Gaussian Noise (WGN) مهندسی زیر ساختهای حمل و نقل، سال هفتم، پیاپی بیست و هفتم ، پاییز ۱۴۰۰

		نيومار ک-	- بتا در شرایط ه	مودهای با فاصا	له نزدیک					
			فركانس (Hz)		نسبت میرایی (٪)					
α	مود	١	٢	٣	١	۲	٣			
	دقيق (عددي)	•/1•٣٩	•/٣٤٢٥	•/٣٧١٣	 /٧٦٥٦ 	•/2225	•/712٣			
•/•1	بەدست آمدە از	•/1•**	• / ٣ • \ ٨	• / ٣٦٦٢	•///٦٦٣	•/** ٦٩	•/7119			
	СР	.,		-/1 •••1		171211	.,			
	دقیق (عددی)	•/1•٣٩	•/٣٤٢٥	•/٣٧١٣	37/12/4	1/171A	1/•٧١٥			
•/•0	بەدست آمدە از	•/1•**	• / ٣ 5 \ \	• / • • • • •	٣/٨٣٢ ٨	1/150.	1/• ٨ • ٦			
	СР	.,			1///1/20	17 1 2 0	17			
	دقیق (عددی)	•/1•٣٩	•/٣٤٢٥	•/٣٧١٣	٩/١٨٧١	T/VAAE	7/0717			
•/14	بەدست آمدە از			. /****	9/\\49.0	*/// / / /	2/0127			
	СР	-/ • •	·/ · 2 ·/	-/1 (()	() I/((U	1/ 1 1 1				

جدول ۳. مقایسه فرکانس و نسبت میرایی بین پاسخ بهدست آمده از آنالیز مودال و اعمال روش CP روی پاسخ

شکل ۵، نمایش دهنده پاسخهای مودال نیومارک – بتا سیستم ۳ درجه آزادی تحت ارتعاش آزاد با میرایی زیاد (α = 0.12) و همچنین با مودهای نزدیک به هم است. همان طور که در شکل ٦ و همچنین در جدول ۳ مشاهده می شود، مودهای ۲ و ۳ بسیار نزدیک به هم می باشند. بعد از اعمال روش CP روی پاسخهای نیومارک – بتا

سیستم، در شکل ۲ مشاهده می شود که روش CP با دقت بسیار مناسب توانسته منابع و مودها را بازیابی کند (توجه شود که دیگر روش جداساز کور منابع SOBI قادر به شناسایی خواص مودال در مودهای نزدیک به هم نمی باشد (مکنیل و زیمرمن، ۲۰۰۸).

در جدول ٤ نشان داده شده است که روش پیشنهادی (CP) حتی در محیطهای با میرایی غیرقطری که دیگر روشهای جداساز کور منابع که دچار ضعف در استخراج خواص مودال سیستم هستند دارای خروجیهای با خطای ۳ درصدی برای نسبتهای میرایی و ۱/۷ درصدی برای فرکانس سیستم میباشد.

۳-۳. میرایی زیاد غیرقطری در این قسمت، از میرایی غیرقطری استفاده می شود که ماتریس میرایی از مدل استفاده شده توسط مکنیل و زیمرمن (۲۰۰۸) بر گرفته شده است. -1 3 $\begin{bmatrix} 0\\ -1 \end{bmatrix}$ 3 $= \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 2 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$ 0.3856 0.2290 -0.97020 1 -1 K =С M =0 -0.9702 0.2290 -0.0297 0.3241 0.5080 -0.0297 =

جدول ٤. مقایسه فرکانس و نسبت میرایی بین پاسخ بهدست آمده از آنالیز مودال و اعمال روش CP روی پاسخ نیومارک-

(*/) ("	•		. محیر صفر ی	. سیر اینی ری.			
(/.	ت میرایی (ىسب	فرکانس (ΠΖ)					
٣	٢	١	٣	٢	١	مود	α	
1/3000	۲/۱۷۸۳	7/7777	•/۲۹۳٥	•/177	•/\{•V	دقیق (عددی)	. /	
1/2.29	2/1225	۲/۹۳۳٦	•/۲۹۳•	•/1/11	•/\£•£	بهدست آمده از CP در حضور نویز	•/•0	

بتا در میرایی زیاد غیرقطری

 $m_1 = 2, m_2 = m_3 = \dots = m_{11} = 1, m_{12} = 3$ $k_1 = k_2 = \dots = k_{13} = 20000$, C = 0.03Mدر این سیستم، برای کوچکتر کردن ابعاد محاسبات، از روش آنالیز مؤلفههای اصلی استفاده شده است. بدین صورت که بعد از اعمال این روش، مشخص میگردد که پاسخ سیستم تنها چهار مود فعال دارد که مشخصات این چهار مود در جدول ٥ آورده شده است.

جدول ۵. مقایسه فرکانس و نسبت میرایی بین پاسخ بهدست آمده از آنالیز مودال و اعمال روش CP روی پاسخ نیومارک– بتا روی سیستم ۱۲ درجه آزادی

					1				
	يى (٪)	نسبت ميرا			(Hz)				
٤	٣	۲	١	٤	٣	۲	١	مود	α
1/8299	١/٧٠٥٤	۲/۳۵٦٣	٤/٤٦٢.	17/7757	١٣/٩٩٨٣	1./1717	٥/٣٥٠٣	دقيق (عددي)	
1/29.0	1/V1A9	١/٧١٨٩ ٢/٣٤٠٨ ٤/	5/5809	17/0741	.))٣/٩١٦٠	۱۰/۰۱	0/37.1	بەدست آمدە از	•/•٣
			0,010,					СР	

همانطور که در جدول ۵ مشاهده می شود، روش پیشنهادی در فضای محاسباتی بزرگتر که سیستم دارای درجه آزادی بیشتر است نیز با دقت مورد قبول توانسته تفکیکبخشی روی پاسخ سیستم داشته باشد و برای مودهای غالب و فعال سیستم نمودار پاسخ را استخراج نماید.

در شکل ۷، تنها پاسخ سیستم و نمودار طیف فرکانسی سیستم بعد از اعمال روش CP نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می گردد، برای هر مود نمودار طیف فرکانسی یک فرکانس را نمایش می دهد که نشان-دهنده پتانسیل بالای روش پیشنهادی، حتی در درجات آزادی زیاد، در استخراج خواص مودال سیستم است.

مهندسی زیر ساختهای حمل و نقل، سال هفتم، پیاپی بیست و هفتم ، پاییز ۱۴۰۰

شکل ۷. پاسخهای مودال بهدست آمده از سیستم ۱۲ درجه آزادی از روش CP در ارتعاش آزاد

٤. نتيجه گيري

برای استخراج خواص دینامیک سازهها به منظور انجام آنالیزهای مودال و پایش سلامت زیرساختها مانند پلها که از اهمیت بسیار بالایی برخوردار هستند از روش جداساز کور منابع استفاده می شود. روش CP برای يوشش ضعف ديگر روشهاي جداساز كور منابع (روشهای ICA و SOBI) پیشنهاد شده است که در شرایط مختلفی که سیستم و سازه خواهند داشت توان استخراج با خطای کمتر از ۳ درصد را داراست. مجموعه مدلسازی های عددی انجام شده نشان میدهد که: روش CP در شرایط سیستم جرم- فنر سه درجه آزادی با میرایی های مختلف قادر بوده خواص مودال را با خطای کمتر از ۳ درصد استخراج نماید. با اعمال نویزهایی به روش نویز سفید گوسی، پاسخ سیستم با نویز همراه شده است. بعد از اعمال روش CP روی پاسخهای نیومارک- بتا آلوده شده به نویز مشاهده

گردید که روش پیشنهادی حتی در شرایط وجود نویز و

آلوده بودن پاسخ سیستم به نویز توان تفکیکبخشی

زیادی دارد. به طوری که در مشخصات دینامیک استخراج شده توسط روش CP و مقایسه آن با آنالیز مودال صورت گرفته، درصد خطای کمتر از ۳ درصد نشان داده شده است. در نتیجه روش پیشنهادی از توانمدی بالایی در محيط نويزدار برخوردار است.

در شرایط مودهای نزدیک به هم، که استفاده از الگوریتم جهت استخراج و تفکیکبخشی خواص دینامیک از اهمیت زیادی برخوردار میباشد نیز روش CP نشان داد که توان تفکیکبخشی و استخراج فرکانس و نسبتهای میرایی با دقت بسیار زیاد در مقایسه با روش آنالیز مودال را دار است.

در سیستمهای با میراییهای ماتریسی غیرقطری نیز روش CP مورد آزمایش و آزمون قرار گرفت. نتایج بهدست آمده از اعمال روش CP روی پاسخهای نیومارک– بتا و مقایسه آن با مقادیر بهدست آمده از آنالیز مودال نشان میدهد که این روش در این شرایط نیز کارایی بسیار مطلوبی دارد که میتواند ضعف دیگر روشهای جداساز کور منابع را پوشش دهد و به نوعی جايگزين آن روشها شود.

در انتها نیز از فضای ۳ درجه آزادی خارج و روش CP روش CP به خوبی توانسته جایگزین دیگر روش-روی سیستم جرم- فنر با ۱۲ درجه آزادی آزموده شد. . . های جداسازکور منابع شود و تا حدود زیادی بتواند نتایج نشان داد که همچنان و با وجود افزایش فضای خلأها و ضعفهای آن روشها را پوشش دهد (ذکر این نکته حائز اهمیت است که روش های کاهش لگاریتمی و فرکانسها و نسبتهای میرایی مودهای غالب سیستم را نیومارک– بتا به دلیل عددی بودن خود دارای مقداری خطا هستند که در خروجی های بهدست آمده از روش CP بر تأثير نبو**ده** است).

محاسباتی و درجات آزادی، روش CP توان استخراج دار است.

٥. مراجع

- Antoni, J. 2005. "Blind separation of vibration components: Principles and demonstrations". Mech. Syst. Signal Proces., 18(6): 1166-1180. doi: 10.1016/j.ymssp.2005.08.008
- Antoni, J. and Chauhan, S. 2013. "A study and extension of second-order blind source separation to operational modal analysis". J Sound Vib., 332(4): 1079-1106. doi: 10.1016/j.jsv.2012.09.016
- Belouchrani, A., Abed-Meraim, K., Cardoso, J. F. and Moulines, E. 1997. "A blind source separation technique using second-order statistics". IEEE Trans. Signal Proces., 45(2): 434-444. doi: 10.1109/78.554307
- Brincker, R. and Kirkegaard, P. H. 2010. "Special issue on operational modal analysis". Mech. Syst. Signal Proces., 24(5): 1209-1212. doi: 10.1016/j.ymssp.2010.03.005
- Casas, J. R. and Moughty, J. J. 2017. "Bridge damage detection based on vibration data: Past and new developments". Front. Built Environ., 3: 4. doi: 10.3389/fbuil.2017.00004
- Chen, W. H., Lu, Z. R., Lin, W., Chen, S. H., Ni, Y. Q., Xia, Y. and Liao, W. Y. 2011. "Theoretical and experimental modal analysis of the Guangzhou New TV Tower". Eng. Struct., 33(12): 3628-3646. doi: 10.1016/j.engstruct.2011.07.028
- Hazra, B., Roffel, A. J., Narasimhan, S. and Pandey, M. D. 2009. "Modified cross-correlation method for the blind identification of structures". J. Eng. Mech., 136(7): 889-897. doi: 10.1061/(asce)em.1943-7889.0000133
- Hyvärinen, A. 2001. "Complexity pursuit: Separating interesting components from time series". Neural Comp., 13(4): 883-898. Retrieved from http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11255574
- Hyvärinen, A. and Oja, E. 2000. "Independent component analysis: Algorithms and applications". Neural Networks, 13: 411-430. doi: 10.1016/S0893-6080(00)00026-5
- Jauhari, M. F., Fardheny, A. F. and Prasetia, D. E. I. 2020. "Nonlinear time history analysis of anti seismic device on highway bridges". Int. J. Adv. Sci. Res. Eng., 6(6): 33-39. doi: 10.31695/IJASRE.2020.33833
- Kerschen, G., Poncelet, F. and Golinval, J. C. 2007. "Physical interpretation of independent component analysis in structural dynamics". Mech. Syst. Signal Proces,, 21(4): 1561-1575. doi. 10.1016/j.ymssp.2006.07.009
- Malekjafarian, A., Golpayegani, F., Moloney, C. and Clarke, S. 2019. "A machine learning approach to bridgedamage detection using responses measured on a passing vehicle". Sensors, 19(18): 4035. doi: 10.3390/s19184035
- McNeill, S. I. and Zimmerman, D. C. 2008. "A framework for blind modal identification using joint diagonalization". approximate Mech. Syst. Signal Proces., 22(7): 1526-1548. qoi. 10.1016/j.ymssp.2008.01.010
- Mottershead, J. E., Link, M. and Friswell, M. I. 2011. "The sensitivity method in finite element model updating: A tutorial". Mech. Syst. Signal Proces., 25(7): 2275-2296. doi: 10.1016/j.ymssp.2010.10.012
- Peeters, B. and De Roeck, G. 2001. "Stochastic system identification for operational modal analysis: A review". J. Dyn. Syst. Meas. Control, 123(4): 659. doi: 10.1115/1.1410370
- Poncelet, F., Kerschen, G., Golinval, J. C. and Verhelst, D. 2007. "Output-only modal analysis using blind source separation techniques". Mech. Syst. Signal Proces., 21(6): 2335-2358. doi: 10.1016/j.ymssp.2006.12.005
- Ren, W. X. and Chen, H. B. 2010. "Finite element model updating in structural dynamics by using the response surface method". Eng. Struct., 32(8): 2455-2465. doi: 10.1016/j.engstruct.2010.04.019
- Reynders, E. 2012. "System identification methods for (operational) modal analysis: Review and comparison". Arch. Comp. Meth. Eng., 19(1): 51-124. doi: 10.1007/s11831-012-9069-x
- Sadhu, A., Narasimhan, S. and Antoni, J. 2017. "A review of output-only structural mode identification literature employing blind source separation methods". Mech. Syst. Signal Proces., 94: 415-431. doi:

10.1016/j.ymssp.2017.03.001

- Shlens, J. 2014. "A tutorial on independent component analysis". Retrieved from http://arxiv.org/abs/1404.2986
- Stone, J. V. 2001. "Blind source separation using temporal predictability". Neural Comp., 13(7): 1559-1574. doi: 10.1162/089976601750265009
- Yang, Y. B. and Yang, J. P. 2018. "State-of-the-art review on modal identification and damage detection of bridges by moving test vehicles". Int. J. Struct. Stab. Dyn., 18(2): 1850025. doi: 10.1142/S0219455418500256
- Yang, Y. and Nagarajaiah, S. 2013. "Time-frequency blind source separation for output-only modal identification using independent component analysis". Safety, Reliability, Risk and Life-Cycle Performance of Structures and Infrastructures, Proceedings of the 11th International Conference on Structural Safety and Reliability, ICOSSAR 2013, 139(10): 1977-1983. doi: 10.1201/b16387-288
- Yang, Y. and Nagarajaiah, S. 2014. "Blind identification of damage in time-varying systems using independent component analysis with wavelet transform". Mech. Syst. Signal Proces.. 47: 3-20. doi: 10.1016/j.ymssp.2012.08.029
- Zhou, W. and Chelidze, D. 2007. "Blind source separation based vibration mode identification". Mech. Syst. Signal Proces., 21(8): 3072-3087. doi: 10.1016/j.ymssp.2007.05.007